

บทคัดย่อ

การก่อการร้ายจากขบวนการหัวรุนแรงที่อ้างศาสนาอิสลามกลายเป็นประเด็นที่ส่งผลต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในยุคหลังสงครามเย็น ซึ่งภาคนิพนธ์ฉบับนี้ได้มุ่งศึกษาว่าการก่อการร้ายจากขบวนการดังกล่าวได้ส่งผลต่อความร่วมมือระดับพหุภาคีระหว่างรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างไรบ้าง โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า “การคุกคามจากขบวนการก่อการร้ายข้ามชาติที่มีเป้าหมายก่อตั้งรัฐอิสลามขึ้นมาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบพหุภาคีในภูมิภาคที่มากขึ้นกว่าเดิม” จากการศึกษาพบว่าการดำเนินกิจกรรมก่อตั้งรัฐอิสลามของกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงนั้นได้ก่อให้เกิดกับความขัดแย้งกับรัฐบาลของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ใช้แนวทางปกครองรัฐแบบเชคควิลาร์ และการที่กลุ่มสุดโต่งใช้วิธีการก่อการร้ายเป็นหนทางเพื่อบรรลุผลการตั้งรัฐอิสลามให้ได้อย่างรวดเร็วนั้นได้ส่งผลคุกคามต่อรัฐเสมือนกับการถูกรุกรานจากภายนอก ขณะที่สถานการณ์โลกาภิวัตน์ที่ทำให้รัฐไม่สามารถรับมือกับการก่อการร้ายข้ามชาติได้ตามลำพัง ผนวกกับการที่รัฐเริ่มรับรู้ร่วมกันต่อภัยคุกคามจากการก่อการร้าย ได้ทำให้รัฐในภูมิภาคนี้หันมาร่วมมือด้านความมั่นคงกันมากยิ่งขึ้น แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ความร่วมมือในภูมิภาคเริ่มก้าวไปสู่รูปแบบพหุภาคีทางทหาร คือการกลัวถูกแทรกแซงจากมหาอำนาจภายนอก โดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาซึ่งแสดงออกอย่างชัดเจนว่าต้องการนำกำลังทหารเข้ามาปฏิบัติการต่อต้านก่อการร้ายในช่องแคบมะละกา ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้รัฐในภูมิภาคเกิดเจตจำนงทางการเมืองร่วมกันที่จะรวมตัวเป็นประชาคมความมั่นคงภายใน ค.ศ.2015 อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะความสัมพันธ์ในการต่อต้านก่อการร้ายไปในทางร่วมมือกันมากขึ้น แต่ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไป สาเหตุหนึ่งที่ทำให้พัฒนาการด้านนี้ไม่มีลักษณะก้าวกระโดด เป็นผลสืบเนื่องจากหลักการและบรรทัดฐานภายในภูมิภาคเอง นอกจากนี้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะต้องเผชิญกับอุปสรรคในการต่อต้านก่อการร้ายจากสภาวะแวดล้อมทางกายภาพและเชิงโครงสร้าง อีกทั้งยังมีอุปสรรคจากการที่ประเทศสมาชิกของภูมิภาคมีความไม่พอใจต่อกันและไม่เต็มใจให้ความร่วมมือ

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า สมมติฐานที่ตั้งไว้ยังไม่ถูกต้องเสียทีเดียว ข้อเสนอที่เราได้จากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ คือ การคุกคามจากขบวนการก่อการร้ายข้ามชาติที่มีเป้าหมายก่อตั้งรัฐอิสลามขึ้นมาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ประกอบกับความกลัวว่ามหาอำนาจนอกภูมิภาคอย่างสหรัฐฯ จะอาศัยข้ออ้างในการต่อต้านก่อการร้ายเพื่อเข้ามาแทรกแซงในภูมิภาค ได้กลายเป็นปัจจัยผลักดัน

ให้เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบพหุภาคีในภูมิภาคที่มากขึ้นกว่าเดิม โดยกำลังพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมความมั่นคงที่ผสมกับการเป็นประชาคมการป้องกัน

ข้อเสนอแนะจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ คือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ควรพยายามสร้างกลไกที่เป็นที่ยอมรับหรือก่อตั้งสถาบันความร่วมมือพหุภาคีที่มีอำนาจเหนือรัฐขึ้นมาสำหรับจัดการกับปัญหาข้ามชาติที่คุกคามความมั่นคงในภูมิภาค เพื่อให้กลไกหรือสถาบันดังกล่าวช่วยจัดอุปสรรคต่างๆ ที่มีผลลดทอนประสิทธิภาพในการต่อต้านก่อการร้าย แต่ระหว่างรอการเกิดขึ้นของกลไกดังกล่าว ภูมิภาคนี้ควรร่วมมือด้านความมั่นคงตามแนวทางพหุภาคีที่มีอยู่เดิมต่อไป และพยายามขยายขอบเขตความร่วมมือเชิงปฏิบัติการด้านต่อต้านก่อการร้ายระหว่างรัฐสมาชิกให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ขณะเดียวกันประเทศในภูมิภาคจะต้องหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์การจัดการปัญหาก่อการร้ายภายในประเทศอื่น และควรหลีกเลี่ยงการให้สหรัฐฯ เข้ามาวางกำลังเพื่อช่วยต่อต้านการก่อการร้ายในภูมิภาค โดยเฉพาะในช่องแคบมะละกา เพราะมีความเสี่ยงสูงที่จะทำให้การก่อการร้ายขยายตัวยิ่งขึ้น และอาจทำให้จีนและอินเดียต้องแข่งขันกันเพิ่มอิทธิพลของตนต่อภูมิภาคนี้ไปด้วย